

Datum 2020-06-03

Yttrande: Tillfälliga bestämmelser om förebyggande sjukpenning med anledning av sjukdomen covid-19

DIK är fackförbundet för alla som studerar eller arbetar inom kultur, kommunikation och kreativ sektor. DIK är en del av Saco och organiserar cirka 20 000 medlemmar inom arbetsmarknadens alla sektorer.

DIK välkomnar att det införs tillfälliga bestämmelser om förebyggande sjukpenning som möjliggör för personer i riskgrupp för covid-19 att stanna hemma från arbetet. DIK har många medlemmar vars arbete är arbetsplatsbaserat och förutsätter kontakt med andra människor. Bibliotekarier, museianställda och teckenspråkstolkare är exempel på medlemsgrupper som genom sina jobb utsätts för en förhöjd smittorisk. Biblioteken och museerna har en samhällsbärande funktion för att fortsatt tillgängliggöra information och kultur, och behöver därför hållas öppna för allmänheten. Teckenspråkstolkningen går i viss mån att utföra på distans, men vid tolkning för dövblinda är fysisk kontakt en förutsättning för att kunna utföra arbetet. Det har till viss mån gått att anpassa arbetsuppgifterna och arbetssituationen för att minska utsattheten för smitta. Samtidigt kvarstår en stor oro över att skyddsåtgärderna inte räcker till.

DIK tillstyrker förslagen med nedanstående kommentarer.

DIK:s kommentarer till förslagen

3.3 Förebyggande sjukpenning

DIK tillstyrker förslaget som innebär att utvidga personkretsen för förebyggande sjukpenning för att tillfälligt skydda dem som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. DIK anser att det är föredömligt att använda sig av det redan befintliga systemet om förebyggande sjukpenning. I förslaget finns dock utrymme att förtydliga vad för situationer för hög risk för spridning av covid-19 som avses (se kommentarer under punkt 3.4 nedan).

3.4 Rätt till förebyggande sjukpenning med anledning av sjukdomen covid-19

Det föreslås att förebyggande sjukpenning i vissa fall ska kunna lämnas i högst 90 dagar till den som tillfälligt avstår från förvärvsarbete. DIK förutsätter att de tillfälliga bestämmelserna förlängs om pandemin drar ut på tiden och smittorisken består.

För den del som ersättning lämnas krävs enligt förslaget att den försäkrade inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet och att arbetsgivaren inte kan erbjuda andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen eller att det i övrigt inte går att anpassa arbetssituationen så att ur smittskyddssynpunkt lämpligt avstånd kan hållas till andra för att undvika spridning av smittan covid-19. DIK skulle vilja ha förtydligat hur långt anpassningar av arbetssituationen sträcker sig, och särskilt förtydligat vad som gäller för resor med hög risk för spridning av covid-19. I de hårdast drabbade storstadsområdena är det många som har lång resväg och behöver åka kollektivt för att ta sig till och från arbetet. Även arbeten som inte förutsätter kontakt med andra människor och anses smittsäkra kan innebära viss smittrisk om arbetet behöver förläggas till arbetsplatsen och arbetstagaren behöver resa kollektivt i trängsel med andra resenärer. Det bör övervägas om Försäkringskassan tillfälligt och i vissa fall även ska kunna bevilja riskgrupper ersättning för arbetsresor. En sådan möjlighet till ersättning istället för sjukpenning finns redan för personer som bedöms ha nedsatt förmåga att ta sig till och från arbetet men annars har förmåga att utföra sina arbetsuppgifter. Ersättningen täcker upp för de merutgifter som den försäkrade har till och från arbetet, till exempel för taxi eller resor med egen bil. En sådan möjlighet skulle kunna hjälpa riskgrupper att undvika smitta och fortsätta utföra sitt arbete.

DIK anser även att det tydligare bör framgå varför anhöriga till riskgrupper inte omfattas av förslaget. I promemorian hänvisas till Folkhälsomyndighetens yttrande och rekommendation om att anhöriga eller hushållskontakter utan symtom inte behöver stanna hemma för att minska smittrisen för riskgrupper. Då många känner stor oro inför att smitta och bli smittade av anhöriga krävs ett mer underbyggt resonemang till varför en sådan avvägning gjorts.

I övrigt är DIK positiva till de föreslagna bestämmelserna om vilka riskgrupper som omfattas och tillstyrker förslaget.

3.5 Villkoren om förvärvsarbete i hemmet, anpassade arbetsuppgifter och arbetssituation

I promemorian framhålls att arbetsgivaren har det yttersta arbetsmiljöansvaret och genom att anpassa arbetsförhållandena eller vidta annan lämplig åtgärd, ska ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet.

För rätt till ersättning enligt den föreslagna förordningen föreslås det uppställas krav på att den försäkrade för den del som ersättning lämnas för inte har möjlighet att utföra sitt förvärvsarbete i hemmet. Om den försäkrade till viss del kan utföra sitt förvärvsarbete i hemmet ska inte ersättning lämnas för den delen. Vidare föreslås det ställas krav på att arbetsgivaren inom sin arbetsledningsrätt inte kan erbjuda den försäkrade andra arbetsuppgifter inom ramen för anställningen. Kravet innebär att den försäkrade, om möjligt, ska ha erbjudits andra arbetsuppgifter i syfte att undvika nära kontakt med andra personer. Därtill ställs även krav på att arbetssituationen inte i övrigt har kunnat anpassas så att lämpligt avstånd ur smittskyddssynpunkt till andra kan hållas för att undvika smittan covid-19

DIK välkomnar att arbetsgivarens arbetsmiljöansvar lyfts i sammanhanget. Samtidigt finns risk att arbetsgivaren i och med förslaget ges minskade incitament

att anpassa och lösa arbetssituationen för anställda i riskgrupp. Det finns risk att arbetsgivaren trots krav på att erbjuda andra arbetsuppgifter och anpassa arbetssituationen, blir mindre villiga att göra större förändringar och hellre hänvisar anställda i riskgrupp till förebyggande sjukpenning än att omorganisera. Då ersättningens storlek (3.7) föreslås följa ett schablonbelopp på 804 kronor per dag för hel förmån, vilket för många innebär lägre inkomst, är det viktigt med högt ställda krav på arbetsgivaren. DIK vill framhäva skyddsombudens betydelse för riskbedömningar och skyddsanpassningar av arbetsplatser.

DIK önskar, i enlighet med kommentarer i ovanstående punkt (3.4), ett förtydligande kring vad som gäller vid resor till och från arbetet. Promemorian hänvisar till Folkhälsomyndighetens rekommendationer att förlägga arbetstiden utanför rusningstid, vilket är en alternativ lösning som bör få större utrymme i kraven på arbetsgivarens anpassning av arbetssituationen.

Anna Troberg
Förbundsordförande DIK

Viktoria Hellström
Utredare, DIK